

«ILM-FAN FIDOYISI»

ILMIY-AMALIY KO'RIK TANLOVI

TA'LIM BERISH JARAYONIDA ZAMONAVIY USULLARNI QO'LLASH

Jiyanboyeva Gulnoza Keldibek qizi

Samarqand tumani 20-umum ta'lim maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada mavjud o'quv dasturlarida innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish usullari ko'rib chiqiladi. Ta'lim sohasidagi animatsiya, modellash va boshqa multimedia texnologiyalari mavzusi taqdim etiladi. Rivojlanish usullari va texnologiyalari o'quv darslarini amalga oshirish uchun dasturiy ta'minot tavsifi bilan ochiladi. Maqola dolzarb innovatsion texnologiyalar asosida boshlang'ich sinflarda sifatli darslar yaraishga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: multimedia, informatsional texnologiya, interaktiv o'qitish, interaktiv elektron o'quv kurslari (IEO'K).

Kirish qismi: Bugungi kunda pedagoglar oldiga qo'yiladigan asosiy talablardan biri — dars o'tishda "bir xillik" qolipidan chiqish, ya'ni noan'anaviy dars usullarini izlab topish, mavjud yangi usullarni amalda qo'llash, o'quvchilarni fanga, kasbga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, qo'shimcha adabiyotlardan mustaqil foydalanishga o'rgatish va bilimni ongli egallashga yo'llashdan iborat.

Ma'ruza — ta'limni tashkillashtirishning asosiy shakli bo'lib, ta'lim berish jarayonida quyidagi vazifalarni amalga oshiradi:

Yo'naltiruvchi — o'quvchilarga o'quv materialining kelgusi ish faoliyatidagi o'rni va ahamiyatini anglatadi.

Axborotlilik — mavzuda asosiy ilmiy dalillar va xulosalar mohiyatini ochadi.

Metodologik — o'qitishning eng maqbul usullari taqqoslanadi, ilmiy izlanishning asoslari namoyon etiladi.

Tarbiyaviylik — o'quvchilarga tarbiyaning turli shakllari beriladi.

Rivojlantiruvchanlik — mantiqiy fikrlash va isbotlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Asosiy qism

Ma'ruza darslarining samaradorlikka erishishining beshta muhim sharti bo'lib, bular quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim berish vositalaridan unumli foydalanish

Texnik vositalar — grafoproektor, videoproektor, doska-bloknot, flipchart, videofilmlar va yordamchi ta'lim vositalari — model, mulyajlar, grafik-diagrammalar, chizma, sxema va boshqalarni har bir ma'ruza darslarida qo'llash.

2. Faol ta'lim usullari

Muammoli ma'ruza, anjuman ma'ruza, binar ma'ruza, maslahatli ma'ruza, munozara ma'ruza va boshqa ma'ruza usullarining rejali va kerakli vaqtda qo'llash.

Faol ma'ruza usullarining o'ziga xos xususiyatlari:

Muammoli — muammolarni aniqlaydi va uni o'quvchilar bilan yechadi.

Ko'rgazmali — ma'lumotni texnikaviy vositalar yordamida beradi.

Binar — ikki kishi ya'ni (ikki o'qituvchi, maktab vakillari, olim va amaliyotchi, o'qituvchi va talaba) ikki tomon nuqtai-nazarlarini taqqoslab yoritadi.

Oldindan ko'zlangan xatoliklar — ongli ravishda o'qituvchi tomonidan yo'l qo'yilgan mavzuidagi ilmiy tushunchalardagi xatolarni talabalar tahlil qilib boradi.

«ILM-FAN FIDOYISI»

ILMIY-AMALIY KO'RIK TANLOVI

Anjuman — o'qituvchi tomonidan tayyorlangan dastur miqyosida oldindan belgilangan muammolar bilan ilmiy-amaliy mashg'ulot olib boradi.

Maslahatli — savol-javob, munozara bilan yangi ma'lumotlar beradi.

3. Didaktik talablarni bajarish. Ya'ni:

Ma'ruzaning batafsil rejasini tuzish; ta'lim oluvchilar uchun aniq tuzilmaga keltirilgan mashg'ulot (kirish, asosiy savollar, asosiy joylar, yakun va xulosalarni ajratib ko'rsatish);

Mustaqil o'qish uchun mavzu, maqsad, vazifa va ma'ruza rejasini, adabiyotlar, internet manbalarini ma'lum qilish;

Rejaning har bir qismidan so'ng umumlashtiruvchi xulosalar qilish;

Ma'ruzaning bir qismidan boshqa qismiga o'tishda mantiqiy bog'liqlikni ta'minlash;

Yozish zarur bo'lgan joylarni: asosiy tushuncha, ifoda, vaqt, dalillar va boshqalarni aytib turish.

4. Pedagogik texnikani qo'llash

Hamma vaqt bir joyda turmasdan, auditoriya bo'ylab harakatlanib, me'yoridan oshirmasdan imo-ishoralardan foydalanish.

Materialni sodda va tushunarli tilda, taqqoslash va misollar orqali bayon qilish.

O'z faniga bo'lgan qiziqishni va o'quvchilar nimani qanday o'zlashtirishlariga befarq emasligini o'qituvchi ko'rsatishi lozim.

O'quv materialini bayon qilishning maqbul sur'ati (temp)ni tanlash lozim: u ta'lim oluvchilarning tayyorgarlik darajalariga mos kelishi va ma'ruzaning asosiy holatlarini yozib olishga imkon berish uchun juda tez bo'lishi kerak emas.

5. Ma'ruzaga o'quvchilarning ishtirok etish faoliyatiga kiritish:

Savollar berish va o'quvchilar javoblaridan foydalanish, bunda savollarning ahamiyatini ko'rsatish.

Vaqticha erkin fikr almashishga ruxsat berish (bu zo'riqishni pasaytiradi va hissiy kuch beradi).

Aniq holatlarni, jumladan muammoli vaziyatlarni aniqlash, har kungi hayotdan misollar keltirish.

Bilim oluvchilarda savollar berishga qiziqishni uyg'otish.

Avval o'rganilganlari bilan yangi holat va dalillarni taqqoslash.

O'quv materialini o'rganishdan nima maqsad ekanligini aniqlovchi savollar berish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'limni jahon talablari darajasida tashkil etish, axborot kommunikatsion vositalar yordamida takomillashtirish, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda an'anaviy ma'ruza darslarida faol ta'lim usullarini qo'llash muhimdir. Bu o'quvchilarda fan asoslarini o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini orttiradi, mustaqil adabiyotlar ustida ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, masala va muammolar yechimlarini izlashga jalb qilib, ta'limning samaradorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

«ILM-FAN FIDOYISI»

ILMIY-AMALIY KO'RIK TANLOVI

1. Jo'raev R.H., Taylaqov N.I. Axborotlashgan ta'lim muhiti o'qitish samaradorligini oshirish vositasi// Uzluksiz ta'lim. –2004.– №3. –B. 3–7.
2. Jo'raev R.H., Taylaqov N.I. Masofali ta'limda o'qituvchining o'rni Xalq ta'limi. –2004. –№4. –B. 4–7.
3. Jo'raev R.H., Taylaqov N.I., Rasulova G.A. Uzluksiz ta'lim tizimi uchun elektron o'quv qo'llanmalar yaratishga oid ilmiy–metodik talablar//Uzluksiz ta'lim. –2005. –№2. –B. 14–27.
4. Ibragimov X.I., Taylaqov N.I. Yangi avlod darsliklarini yaratishning didaktik tamoyillari //Uzluksiz ta'lim. –2004. –№1. –B.9–15.